

คู่มือ

การจัดแยกและจัดเก็บของเสีย

อันตราย

WASTE

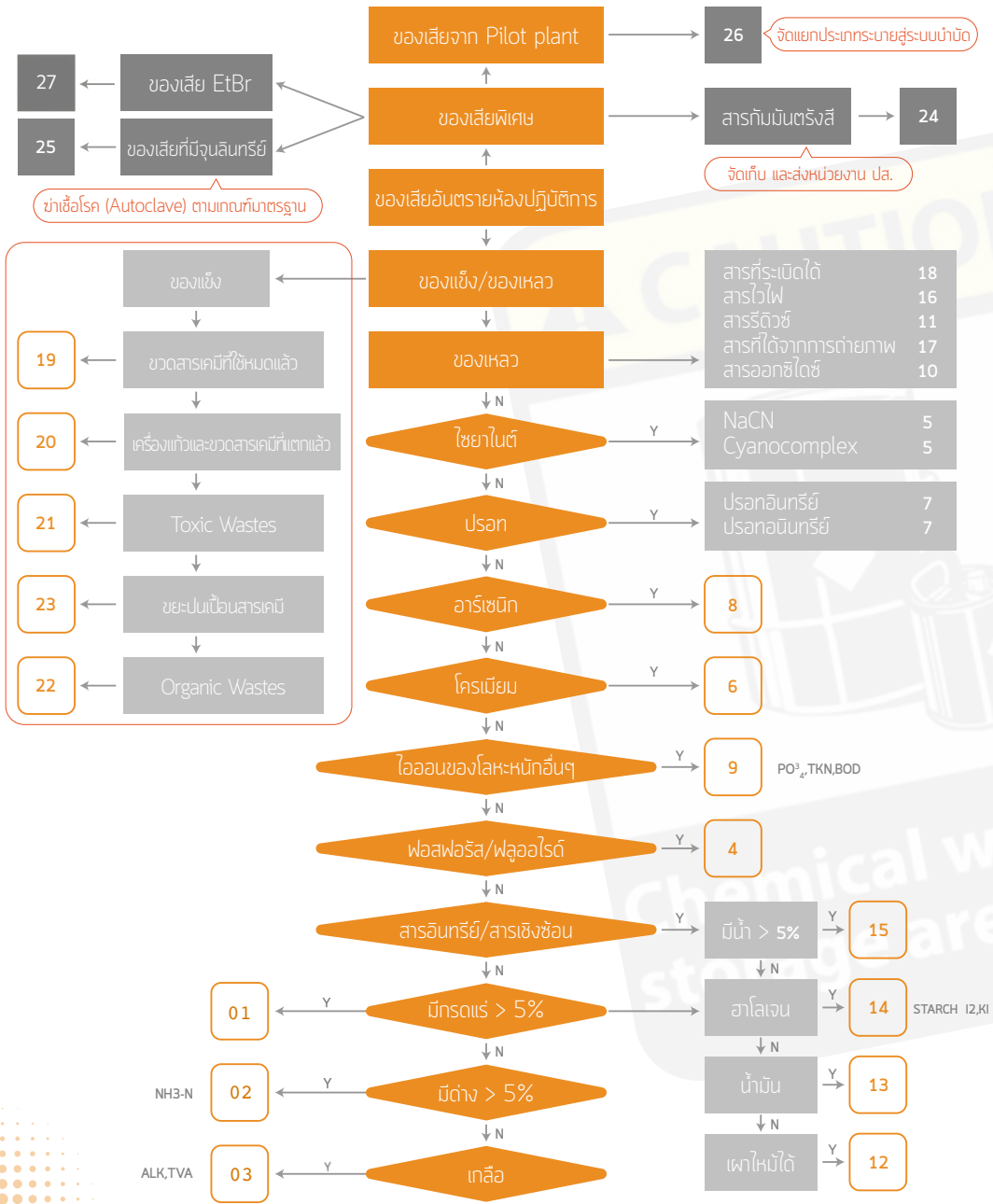
การแยกประเภทและการจัดเก็บของเสียอันตรายของห้องปฏิบัติการ มีรายละเอียดขั้นตอนและวิธีการต่างๆ ดังต่อไปนี้

- การแยกประเภทของเสียอันตรายของห้องปฏิบัติการตามเกณฑ์ของมหาวิทยาลัย
- การติดฉลากขวดของเสียสารเคมี
- การจัดการภาชนะใส่ของเสียสารเคมี
- การจัดเก็บของเสียสารเคมี
- การขนย้าย/เคลื่อนย้าย ภายในอาคาร/ภายนอกอาคาร
- ใช้งานโปรแกรม NU Waste Track สำหรับบันทึก รายงานของเสียอันตรายของห้องปฏิบัติการ
- การเก็บรวบรวมของเสีย

ขั้นตอนและวิธีการจัดแยกประเภทของเสียภายในห้องปฏิบัติการ

Flow chart การจัดแยกประเภทของเสียอันตราย ตามระบบมหาวิทยาลัยนครสวรรค์

รายละเอียดของเสียอันตราย ชนิดของเหลว 18 ประเภท

01 ของเสียที่เป็นกรด

- **ความหมาย :** ของเสียที่มีค่า PH ต่ำกว่า 7 และมีกรดแปรนอยู่ในสารละลายมากกว่า 5%
- **ตัวอย่างเช่น :** กรดซัลฟูริก กรดไฮโดรคลอริก ของเสียจากการทดลอง Dissolved Oxygen เป็นต้น
- **การจัดเก็บ :** จัดเก็บในภาชนะสภาพดี มีฝาปิดมิดชิด ทำจากพลาสติก PP หรือ PE
- **การบำบัด/กำจัด :** ทำให้เป็นกลาง ถ้ามีตะกอนให้กรองน้ำทิ้ง แล้วส่งตะกอนกำจัด

02 ของเสียที่เป็นเบส

- **ความหมาย :** ของเสียที่มีค่า PH สูงกว่า 7 และมีเบสปนอยู่ในสารละลายมากกว่า 5%
- **ตัวอย่างเช่น :** แอมโมเนียมไฮดรอกไซด์ โซเดียมคาร์บอเนต โซเดียมไฮดรอกไซด์ เป็นต้น
- **การจัดเก็บ :** จัดเก็บในภาชนะสภาพดี มีฝาปิดมิดชิด ทำจากพลาสติก PP หรือ PE
- **การบำบัด/กำจัด :** ทำให้เป็นกลาง ถ้ามีตะกอนให้กรองน้ำทิ้ง แล้วส่งตะกอนกำจัด

03 ของเสียที่เป็นแก๊ส

- **ความหมาย :** ของเสียที่มีคุณสมบัติเป็นแก๊สหรือของเสียที่เป็นผลผลิตจากการทำปฏิกิริยาของกรดกับเบส
- **ตัวอย่างเช่น :** โซเดียมคลอไรด์ แอมโมเนียมไนเตรต เป็นต้น
- **การจัดเก็บ :** จัดเก็บในภาชนะสภาพดี มีฝาปิดมิดชิด ทำจากพลาสติก PP หรือ PE
- **การบำบัด/กำจัด :** ส่งบริษัทรับกำจัด

04 ของเสียที่ประกอบด้วยฟอสฟอรัส หรือฟลูออไรด์

- **ความหมาย :** ของเสียที่ประกอบด้วยฟอสฟอรัส/ฟลูออไรด์
- **ตัวอย่างเช่น :** กรดไฮโดรฟลูออริก สารประกอบฟลูออไรด์ ซิลิโคนฟลูออไรด์ กรดฟอสฟอริก เป็นต้น
- **การจัดเก็บ :** จัดเก็บในภาชนะสภาพดี มีฝาปิดมิดชิด ทำจากพลาสติก PP หรือ PE
- **การบำบัด/กำจัด :** ส่งบริษัทรับกำจัด

05 ของเสียที่ประกอบด้วย ไฮยาไนด์อินทรีย์/อินทรีย์

- **ความหมาย :** ของเสียที่มีโซเดียมไฮยาไนด์เป็นส่วนประกอบ ซึ่งเป็นไฮยาไนด์อินทรีย์
- **ตัวอย่างเช่น :** โซเดียมไฮยาไนด์ (NaCN) เป็นต้น
- **การจัดเก็บ :** จัดเก็บในภาชนะสภาพดี มีฝาปิดมิดชิด ทำจากพลาสติก PP หรือ PE
- **การบำบัด/กำจัด :** ส่งบริษัทรับกำจัด
- **ความหมาย :** ของเสียที่มีสารประกอบเชิงซ้อนไฮยาไนด์ หรือไฮยาไนด์คอมเพล็กซ์เป็นส่วนประกอบ ซึ่งเป็นไฮยาไนด์อินทรีย์
- **ตัวอย่างเช่น :** นิกเกิลไฮยาไนด์ $[Ni(CN)_4]^{2-}$, คอปเปอร์ไฮยาไนด์ $[Cu(CN)_4]^{2-}$ เป็นต้น
- **การจัดเก็บ :** จัดเก็บในภาชนะสภาพดี มีฝาปิดมิดชิด ทำจากพลาสติก PP หรือ PE
- **การบำบัด/กำจัด :** ส่งบริษัทรับกำจัด

รายละเอียดของเสียอันตราย ชนิดของเหลว 18 ประเภท

06 ของเสียที่ประกอบด้วยโครเมียม

ความหมาย : ของเสียที่มีโครเมียมเป็นองค์ประกอบ

ตัวอย่างเช่น : สารประกอบ Cr^{6+} , Cr^{3+} , กรดโครมิก เช่น ของเสียจากการวิเคราะห์ COD เป็นต้น

การจัดเก็บ : จัดเก็บในภาชนะสภาพดี มีฝาปิดมิดชิด ทำจากพลาสติก PP หรือ PE

การบำบัด/กำจัด : วิธีสกัดชั้นและทำให้เป็นกลาง / ส่งบริษัทรับกำจัด

07 ของเสียที่เป็นสารปรอทอินทรีย์/ปรอทอินทรีย์

ความหมาย : ของเสียชนิดที่มีปรอทอินทรีย์และปรอทอินทรีย์เป็นองค์ประกอบ

ตัวอย่างเช่น : เมอคิวริก (II) คลอไรด์, อัลซิลเมอร์คิวรี เป็นต้น

การจัดเก็บ : จัดเก็บในภาชนะสภาพดี มีฝาปิดมิดชิด ทำจากพลาสติก PP หรือ PE

การบำบัด/กำจัด : ส่งบริษัทรับกำจัด

08 ของเสียที่เป็นสารอาร์เซนิก

ความหมาย : ของเสียชนิดที่มีอาร์เซนิกเป็นองค์ประกอบ

ตัวอย่างเช่น : อาร์เซนิกออกไซด์ อาร์เซนิกคลอไรด์ เป็นต้น

การจัดเก็บ : จัดเก็บในภาชนะสภาพดี มีฝาปิดมิดชิด ทำจากพลาสติก PP หรือ PE

การบำบัด/กำจัด : ถ้าเป็น As^{3+} ให้ใช้วิธีตกตะกอนร่วมกับ Fe^{3+} / ส่งบริษัทรับกำจัด

09 ของเสียที่เป็นไอออนของโลหะหนักอื่นๆ

ความหมาย : ของเสียที่มีไอออนของโลหะหนักอื่นซึ่งไม่ใช่โครเมียม อาร์เซนิก ไซยาไนด์ และปรอทเป็นส่วนผสม

ตัวอย่างเช่น : แบเรียม แคดเมียม ตะกั่ว ทองแดง แมงกานีส สังกะสี โคบอลต์ นิกเกิล เงิน แอนติโมนี

กังสดาล ของเสียจากการวิเคราะห์ปรีต้นด้วยเทคนิค KJELDAHL (TKN) เป็นต้น

การจัดเก็บ : จัดเก็บในภาชนะสภาพดี มีฝาปิดมิดชิด ทำจากพลาสติก PP หรือ PE

การบำบัด/กำจัด : ทำให้เป็นกลางและตกตะกอน/ดูดซับด้วยดีเลตติงเรซิน / ส่งบริษัทรับกำจัด

10 ของเสียประเภทออกไซด์เชิงแอมนด์

ความหมาย : ของเสียที่มีคุณสมบัติในการรับอิเล็กตรอนซึ่งอาจเกิดปฏิกิริยารุนแรงกับสารอื่น ทำให้เกิดการระเบิดได้

ตัวอย่างเช่น : ไฮโดรเจนเปอร์ออกไซด์ เปอร์แมงกานีส ไฮโปคลอไรต์ เป็นต้น

การจัดเก็บ : จัดเก็บในภาชนะสภาพดี มีฝาปิดมิดชิด ทำจากพลาสติก PP หรือ PE

การบำบัด/กำจัด : ออกซิเดชัน / ทำให้เป็นกลาง / ส่งบริษัทรับกำจัด

รายละเอียดของเสียอันตราย ชนิดของเหลว 18 ประเภท

11 ของเสียประเภทรีดิวซิงเอเจนต์

- ความหมาย :** ของเสียที่มีคุณสมบัติในการให้อิเล็กตรอน ซึ่งอาจเกิดปฏิกิริยารุนแรงกับสารอื่นทำให้เกิดการระเบิดได้
- ตัวอย่างเช่น :** กรดซัลฟูริก ไฮดรอกไซด์ไฮดรอกไซด์เอมีน กรดไฮโดรซัลฟูริก เป็นต้น
- การจัดเก็บ :** จัดเก็บในภาชนะสภาพดี มีฝาปิดมิดชิด ทำจากพลาสติก PP หรือ PE
- การบำบัด/กำจัด :** ออกซิเดชัน / ทำให้เป็นกลาง / ส่งบริษัทรับกำจัด

12 ของเสียที่สามารถเผาไหม้ได้

- ความหมาย :** ของเสียที่เป็นของเหลวอินทรีย์ที่สามารถเผาไหม้ได้ เช่น ตัวทำละลายอินทรีย์ อัลกอฮอล์ เอสเทอร์ อัลดีไฮด์ คีโตน กรดอินทรีย์ และสารอินทรีย์พวกไนโตรเจนหรือกำมะถัน
- ตัวอย่างเช่น :** เอมีน เอไมด์ ไพรอิมิดีน ควิโนลีน รวมทั้งน้ำยาจากการล้างรูป (developer) เป็นต้น
- การจัดเก็บ :** จัดเก็บในภาชนะสภาพดี มีฝาปิดมิดชิด ทำจากพลาสติก PP หรือ PE
- การบำบัด/กำจัด :** ส่งบริษัทรับกำจัด

13 ของเสียที่เป็นน้ำมัน

- ความหมาย :** ของเสียที่เป็นของเหลวอินทรีย์ประเภทไขมันที่ได้จากพืชและสัตว์ และผลิตภัณฑ์ที่ได้จากน้ำมัน
- ตัวอย่างเช่น :** กรดไขมัน น้ำมันพืชและสัตว์ น้ำมันปิโตรเลียม น้ำมันเบนซิน น้ำมันก๊าด น้ำมันเครื่องน้ำมันหล่อลื่น เป็นต้น
- การจัดเก็บ :** จัดเก็บในภาชนะสภาพดี มีฝาปิดมิดชิด ทำจากพลาสติก PP หรือ PE
- การบำบัด/กำจัด :** ส่งบริษัทรับกำจัด

14 ของเสียที่เป็นสารฮาโลเจน

- ความหมาย :** ของเสียที่เป็นสารประกอบอินทรีย์ของธาตุฮาโลเจน
- ตัวอย่างเช่น :** คาร์บอนเตตระคลอไรด์ (CCl_4) คลอโรเบนซีน (C_6H_5Cl) คลอโรเอทิลีน คลอโรฟอร์ม ไดคลอโรมีเทน ไบรอมีนผสมตัวทำละลายอินทรีย์ เป็นต้น
- การจัดเก็บ :** จัดเก็บในภาชนะสภาพดี มีฝาปิดมิดชิด ทำจากพลาสติก HDPP หรือ HDPE
- การบำบัด/กำจัด :** ส่งบริษัทรับกำจัด

15 ของเสียที่เป็นของเหลวอินทรีย์ที่ประกอบด้วยน้ำ

- ความหมาย :** ของเสียที่เป็นของเหลวอินทรีย์ที่มีน้ำผสมอยู่มากกว่า 5%
- ตัวอย่างเช่น :** น้ำมันผสมน้ำ สารที่เผาไหม้ได้ผสมน้ำ เช่น อัลกอฮอล์ผสมน้ำ ฟีนอลผสมน้ำ กรดอินทรีย์ผสมน้ำ เอมีนหรืออัลดีไฮด์ผสมน้ำ เป็นต้น
- การจัดเก็บ :** จัดเก็บในภาชนะสภาพดี มีฝาปิดมิดชิด ทำจากพลาสติก PP หรือ PE
- การบำบัด/กำจัด :** ส่งบริษัทรับกำจัด

รายละเอียดของเสียอันตราย ชนิดของเหลว 18 ประเภท

16 ของเสียที่เป็นสารไวไฟ

ความหมาย : ของเสียที่สามารถลุกติดไฟได้ง่าย ซึ่งต้องแยกให้ห่างจากแหล่งกำเนิดไฟ ความร้อนปฏิกิริยาเคมี เพลวไฟ เครื่องไฟฟ้า ปลั๊กไฟ

ตัวอย่างเช่น : อะซิโตน เบนซิน คาร์บอนไดซัลไฟด์ ไซโคลเฮกเซน ไดเอทิลอีเทอร์ เอทานอล เมทานอล เมธิลอะซีเตท โทลูอีน ไซลีน ปีโตรเลียมสปิริต เป็นต้น

การจัดเก็บ : จัดเก็บในภาชนะสภาพดี มีฝาปิดมิดชิด ทำจากพลาสติก HDPP หรือ HDPE

การนำมัด/กำจัด : ส่งบริษัทรับกำจัด

17 ของเสียที่มีสารที่ทำให้ภาพคงตัว

ความหมาย : ของเสียที่เป็นพวกน้ำยาล้างรูป ซึ่งประกอบไปด้วยสารเคมีอันตรายและสารอินทรีย์

ตัวอย่างเช่น : ของเสียจากห้องมืด (Dark room) สำหรับล้างรูป ซึ่งประกอบด้วยโลหะเงิน และของเหลวอินทรีย์ เป็นต้น

การจัดเก็บ : จัดเก็บในภาชนะสภาพดี มีฝาปิดมิดชิด ทำจากพลาสติก PP หรือ PE

การนำมัด/กำจัด : ส่งบริษัทรับกำจัด

18 ของเสียที่เป็นสารระเบิดได้

ความหมาย : ของเสียหรือสารประกอบที่เมื่อได้รับความร้อน การเสียดสี แรงกระแทก ผสมกับน้ำหรือความดันสูงๆ สามารถระเบิดได้

ตัวอย่างเช่น : พวกไนเตรต ไนตรามีน คลอเรต ไนโตรเปอร์คลอเรต พิคเรต (picrate) เอไซด์ พิคริกแอซิด (picric acid) ไดเอโซ เปอร์ออกไซด์ อะซีไนด์ อะซีติคลอไรด์ เป็นต้น

การจัดเก็บ : จัดเก็บในภาชนะสภาพดี มีฝาปิดมิดชิด ทำจากพลาสติก PP หรือ PE

การนำมัด/กำจัด : ส่งบริษัทรับกำจัด

รายละเอียดของเสียอันตราย ชนิดของแข็ง 5 ประเภท

19 ขวดแก้ว ขวดสารเคมีที่ใช้หมดแล้ว

ความหมาย : ขวดแก้วเปล่าที่เคยบรรจุสารเคมีทั้งชนิดของเหลวและของแข็ง ขวดพลาสติกเปล่าที่เคยบรรจุสารเคมีทั้งชนิดของเหลวและของแข็ง

ตัวอย่างเช่น : ขวดแก้วสีชาบรรจุกรด ต่าง ขวดแก้วบรรจุสารไวไฟ ขวดพลาสติกบรรจุสารเคมี เป็นต้น

การจัดเก็บ : ทำความสะอาดก่อนนำเก็บบนชั้นหรือก่อนนำไปใช้ใหม่

การบำบัด/กำจัด : ส่งบริษัทรับกำจัด

20 เครื่องแก้ว หรือ ขวดสารเคมีแตก

ความหมาย : เครื่องแก้ว ขวดแก้วที่แตก หักชำรุด หลอดทดลองที่แตกหัก ชำรุด

ตัวอย่างเช่น : ขวดแก้ว เครื่องแก้วหรืออุปกรณ์ที่ทำจากแก้วที่แตก หักชำรุด เป็นต้น

การจัดเก็บ : บรรจุใส่ถัง PE ขนาด 50 ลิตร พร้อมฝาปิด

การบำบัด/กำจัด : ส่งบริษัทรับกำจัด

21 ของเสีย Toxic

ความหมาย : สารพิษ สารเคมีอันตราย สารก่อมะเร็ง

ตัวอย่างเช่น : สารเคมีหมดอายุ สารเคมีที่เสื่อมคุณภาพ สารเคมีที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ เป็นต้น

การจัดเก็บ : บรรจุใส่ถัง PE พร้อมฝาปิด

การบำบัด/กำจัด : ส่งบริษัทรับกำจัด

22 ของเสีย Organic

ความหมาย : ของเสียชนิดของแข็งที่มีจุลินทรีย์ปนเปื้อน หรือ มีเชื้อก่อโรคปนเปื้อน

ตัวอย่างเช่น : อาหารเลี้ยงเชื้อแบบแข็ง เจลเลี้ยงจุลินทรีย์ เป็นต้น

การจัดเก็บ : ฆ่าเชื้อ

การบำบัด/กำจัด : ฆ่าเชื้อก่อโรคด้วย วิธี Autoclave อุณหภูมิตามมาตรฐานที่เกี่ยวข้อง

23 ชยะปนเปื้อนสารเคมี

ความหมาย : ชยะปนเปื้อนสารเคมี หรือบรรจุภัณฑ์ที่ปนเปื้อนสารเคมี

ตัวอย่างเช่น : วัสดุดูดซับสารเคมีหกเร็วไหล หรือบรรจุภัณฑ์ที่ปนเปื้อนสารเคมี เช่น ซิลิกาเจล

กระดาษกรอง ตัวดูดซับที่ใช้แล้ว ปิเปตทิป ทิชชู ถุงมือ เศษผ้า หน้ากาก เป็นต้น

การจัดเก็บ : บรรจุใส่ถัง PE พร้อมฝาปิด

การบำบัด/กำจัด : ส่งบริษัทรับกำจัด

รายละเอียดของเสียอันตราย ชนิดของเสียอันตรายพิเศษ 4 ประเภท

24 ของเสียที่เป็นสารกัมมันตรังสี

ความหมาย : ของเสียที่ประกอบด้วยสารกัมมันตรังสี ซึ่งเป็นสารที่ไม่เสถียร สามารถแผ่รังสี ทำให้เกิดอันตรายต่อทั้งสิ่งมีชีวิต และสิ่งแวดล้อม

ตัวอย่างเช่น : S³⁵ P³² I¹²⁵ เป็นต้น

การจัดเก็บ : จัดเก็บในภาชนะพิเศษที่ป้องกันการกระจายของรังสี

การบำบัด/กำจัด : ส่ง สำนักงานปรมาณูเพื่อสันติ

25 ของเสียที่มีจุลินทรีย์

ความหมาย : ของเสียที่มีสารประกอบของสารจุลินทรีย์ที่อาจมีอันตรายหรือผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และระบบนิเวศน์

ตัวอย่างเช่น : ของเสียที่ได้จากการเลี้ยงเชื้อ แยกเชื้อ บ่มเพาะจุลินทรีย์ รา เชื้อในถังหมัก

การจัดเก็บ : ฆ่าเชื้อ

การบำบัด/กำจัด : ฆ่าเชื้อก่อโรคด้วย วิธี Autoclave ลุ่หนุมิตามมาตรฐานที่เกี่ยวข้อง

26 ของเสียจาก pilot plant

ความหมาย : ของเสียที่เกิดจากกิจกรรมใน pilot plant ซึ่งหากมีการระบายของเสียลงสู่ระบบบำบัดน้ำเสียจำนวนมากจะทำให้ระบบบำบัดเสียหายได้

ตัวอย่างเช่น : ของเสียที่ได้จากกิจกรรมการวิจัยหรือบริการวิชาการ โดยใช้ถังหมักขนาดใหญ่ หรือจากกิจกรรมของเครื่องมือในระดับต้นแบบ ไขมัน น้ำมันจาก เครื่องสำอาง เป็นต้น

การจัดเก็บ : จัดเก็บในภาชนะทำจากพลาสติก PP หรือ PE มีฝาปิดมิดชิด

การบำบัด/กำจัด : จัดแยกประเภท / ระบายสู่ระบบบำบัดที่ละน้อย

27 ของเสีย Ethidium bromide (EtBr)

ความหมาย : ของเสียอันตรายทั้งชนิดของเหลวและของแข็งที่มีการปนเปื้อน หรือมีส่วนประกอบของ Ethidium bromide (EtBr)

ตัวอย่างเช่น : EtBr buffer solution, EtBr Gel ทัศซุหรือบรรจุภัณฑ์ที่ปนเปื้อน EtBr เป็นต้น

การจัดเก็บ : บรรจุใส่ถังเก็บของเสียที่แยกเฉพาะ พร้อมฝาปิดมิดชิดก่อนส่งกำจัดภายนอก

การบำบัด/กำจัด : ใช้ Green bag kit หรือ charcoal filtration สำหรับ EtBr buffer solution

EtBr Gel ชยะปนเปื้อน EtBr จัดเก็บในถังเก็บของเสียที่แยกเฉพาะ

28 ของเสียไม่ทราบประเภท (UNKNOWN)

มหาวิทยาลัยอาจจะพิจารณายกเลิก และจากนั้นจะไม่มีในรายการของ NU Waste Track

การติดฉลากของเสีย

การติดฉลาก ควรติดด้านข้างและด้านบน

	ของเสียอันตรายเคมี HAZARDOUS WASTE	
☐ พร้อมส่งกำจัด Ready for disposal *ให้เข้าไปคลิก "พร้อมส่งกำจัด" ในระบบออนไลน์		
เริ่มสะสมเมื่อวันที่ Accumulation Start Date 1/5/2563		
ต้องกำจัดภายในวันที่ Must be Submitted by		
ชื่อผู้สะสม Name นางวิภาดา บุญส่งแท้ โทร. Tel 0835395453		
หน่วยงาน Department/Faculty กองการวิจัยและนวัตกรรม		
อาคาร Building TA ห้อง Room 444		
สารองค์ประกอบ CONTENTS Chemical Name		
<u>sulfuric acid</u>	<u>100.00 %</u>	
01 ของเสียที่เป็นกรด		
		
ลักษณะทางกายภาพ Physical State	ขนาดบรรจุ Container Size	
☒ ของเหลว ☐ ของแข็ง ☐ แก๊ส	<u>2,500 mL.</u>	
Comments :		

บนฉลากมีความชัดเจน ไม่จาง ไม่เลือน

การจัดการภาชนะ

ของเสียเป็นสารฮาโลเจน
ควรเป็นพลาสติก HDPP หรือ HDPE

ของเสียทั่วไป
ให้ใช้เป็นพลาสติก PP หรือ PE

ต้องบรรจุของเสียในปริมาณไม่เกิน
80% ของความจุของภาชนะ

ของเสียอันตรายมีตากรองรับ
โดยลักษณะของตา
ขึ้นอยู่กับสารเคมี

การจัดเก็บของเสียสารเคมี

ต้องมีการระบุชื่อเจ้าของหรือผู้ดูแล
พร้อมทั้งติดสัญลักษณ์แสดงความเป็น
อันตรายของสารเคมีในตู้

สารเคมีที่มีความเป็นอันตรายสูง
ต้องเก็บในตู้ที่มีกุญแจล็อก

จัดเก็บ/จัดวางของเสีย
ที่เข้ากันไม่ได้ตามเกณฑ์
การเข้ากันไม่ได้ของสารเคมี

เก็บของเสียประเภทไวไฟ
ในห้องปฏิบัติการ
ไม่เกิน 10 แกลลอน (38 ลิตร)

การเคลื่อนย้ายสารเคมี

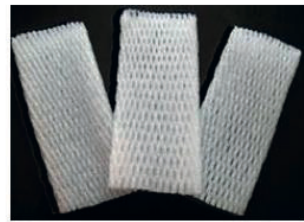
ต้องใช้รถเข็นที่มีราวกัน สำหรับเคลื่อนย้ายสารเคมี

ต้องมีภาชนะรองรับ

ถังยางที่ทนกรดและตัวทำละลาย

ตัวอย่างตัวดูดซับสารเคมีและวัสดุกันกระแทกที่ใช้
ในการกั้นระหว่างขวดสารเคมีขณะเคลื่อนย้าย

ระบบการกำจัดของเสียอันตรายของมหาวิทยาลัยนเรศวร

ของเสียอันตรายในห้องปฏิบัติการ

จัดแยกประเภทของเสียอันตราย

บำบัดของเสีย
ในห้องปฏิบัติการ

สำรวจและรวบรวมข้อมูล
ของเสียอันตรายของส่วนงาน

ขออนุมัติและดำเนินการจัดซื้อ
จัดจ้างกำจัดของเสียอันตราย

กำหนดวัน เวลา และจุดนัดหมายในการนำส่ง
ของเสียสารเคมีของแต่ละส่วนงาน

ประสานแจ้ง
หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

บริษัทรับกำจัดของเสียสารเคมีเข้าจัดเก็บ
ของเสียสารเคมีที่จุดนัดหมายของ
แต่ละส่วนงานตามวัน-เวลาที่นัดหมาย

รายงานสรุป

- จำนวนของเสียอันตรายที่ถูกกำจัด
- ค่าใช้จ่ายที่ใช้ในการกำจัด
- การปฏิบัติตาม TOR ของบริษัทรับกำจัด
- ข้อเสนอแนะอื่นๆ ที่ควรปรับปรุงแก้ไข

การสมัครใช้งานโปรแกรม NU Waste Track

แบบฟอร์มขอใช้งาน โปรแกรม NU Waste Track

แบบฟอร์มขอใช้งานโปรแกรมการจัดการของเสีย NU Waste Track

1. ชื่อ-นามสกุลผู้ขอ	.....
2. ตำแหน่ง	.....
3. คณะ/ส่วนงาน/ศูนย์	.....
ภาควิชา	.....
อาคาร	.....
ชั้น	.....
หมายเลขห้องปฏิบัติการ	.....
ชื่อห้องปฏิบัติการ	.....
เลขทะเบียนห้องปฏิบัติการ	.....
ตามระบบ ESPReL Website	.....
4. โทรศัพท์	.....
5. อีเมล	.....
6. สถานภาพการใช้งาน	☐ เจ้าหน้าที่ผู้ดูแลของเสียสารเคมี (User) ระดับหัวหน้า ☐ เจ้าหน้าที่ผู้ดูแลของเสียสารเคมี (User) ☐ ผู้ใช้งานทั่วไป (Guest)
7. อื่นๆ โปรดระบุ	.....

ลงชื่อ.....
(.....)
หัวหน้าห้องปฏิบัติการ/ผู้วิจัยหลัก
วันที่.....

เมื่อได้รับ Username และ Password

สามารถเข้าใช้ระบบได้ที่ :

SCAN ME

<http://office.nu.ac.th/waste/waste/login.php>

ประกาศมหาวิทยาลัยนเรศวร
เรื่อง แนวปฏิบัติเพื่อความปลอดภัยในห้องปฏิบัติการที่เกี่ยวข้องกับสารเคมี
มหาวิทยาลัยนเรศวร พ.ศ. ๒๕๖๓

ตามที่ มหาวิทยาลัยนเรศวร ได้ตระหนักและให้ความสำคัญในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความปลอดภัยในห้องปฏิบัติการ ประกอบกับเพื่อสร้างระบบการบริหารจัดการความปลอดภัยในห้องปฏิบัติการที่เป็นไปตามหลักสากล และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนเพื่อยกระดับความปลอดภัยในการทำงานของผู้ปฏิบัติงานภายในมหาวิทยาลัย เช่น นิสิต คณาจารย์ นักวิจัยและบุคลากรภายนอกที่มารับบริการ เป็นต้น

ฉะนั้น อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๒๐ แห่งพระราชบัญญัติ มหาวิทยาลัยนเรศวร พ.ศ. ๒๕๓๓ จึงเห็นสมควรให้กำหนดแนวปฏิบัติเพื่อความปลอดภัยในห้องปฏิบัติการที่เกี่ยวข้องกับสารเคมี มหาวิทยาลัยนเรศวร ดังนี้

ข้อ ๑ ประกาศนี้ เรียกว่า “ประกาศมหาวิทยาลัยนเรศวร เรื่อง แนวปฏิบัติเพื่อความปลอดภัยในห้องปฏิบัติการที่เกี่ยวข้องกับสารเคมี มหาวิทยาลัยนเรศวร พ.ศ. ๒๕๖๓”

ข้อ ๒ ประกาศนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศเป็นต้นไป

ข้อ ๓ ประกาศนี้

“มหาวิทยาลัย” หมายความว่า มหาวิทยาลัยนเรศวร

“ส่วนงาน” หมายความว่า คณะ สถาบัน วิทยาลัย ที่จัดตั้งตาม พระราชกฤษฎีกา หมายรวมถึง คณะ สถาบัน สำนัก วิทยาลัย และหน่วยงานอื่นๆ ที่จัดตั้งโดยอำนาจสภา มหาวิทยาลัย

“ผู้ปฏิบัติงานในมหาวิทยาลัย” หมายความว่า พนักงานมหาวิทยาลัย ข้าราชการและลูกจ้างของส่วนงานซึ่งปฏิบัติงานในมหาวิทยาลัย ลูกจ้างมหาวิทยาลัย อาจารย์ นักวิจัย/นักวิจัยร่วม และนิสิต/นักศึกษาของมหาวิทยาลัย

“บุคลากรภายนอก” หมายความว่า บุคคลที่ไม่ใช่ผู้ปฏิบัติงานในมหาวิทยาลัยของมหาวิทยาลัยนเรศวรที่เข้ามาในพื้นที่มหาวิทยาลัยนเรศวรรับผิดชอบ

“การปฏิบัติงาน” หมายความว่า การดำเนินการเรียน การสอน การวิจัย การทดสอบ การฝึกอบรม ตลอดจนการทำงานและการให้บริการทุกด้านในสายงานวิชาการและในสายงานสนับสนุนของผู้ปฏิบัติงานในมหาวิทยาลัยและบุคคลภายนอก

“ห้องปฏิบัติการ” หมายความว่า ห้องปฏิบัติการทางกายภาพ เคมี ชีวภาพ ห้องปฏิบัติการทางวิศวกรรมและเทคโนโลยี ห้องปฏิบัติการแปรรูปอาหาร ห้องปฏิบัติการสัตว์ทดลอง โรงเรือนและแปลงเกษตรกรรมพืชและสัตว์ ห้องปฏิบัติการทางการแพทย์และสาธารณสุข ห้องปฏิบัติการทางเภสัชกรรมและเครื่องสำอาง หรือห้องปฏิบัติการอื่นใดที่มีการใช้สารเคมี วัตถุชีวภาพ และสิ่งส่งตรวจจากมนุษย์สัตว์และสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

“ของเสียอันตราย” หมายความว่า ของเสียที่ไม่ใช้แล้วที่มีองค์ประกอบของสารที่ก่อให้เกิดอันตราย หรือ สารเคมีอันตราย เศษสิ่งของสิ่งปฏิกูล วัสดุ ที่ไม่ใช้แล้วหรือเสื่อมสภาพ ซึ่งอยู่ใน

สถานะของแข็ง ของเหลว หรือก๊าซ หรือของผสม รวมถึงลักษณะ บรรจุภัณฑ์ต่างๆ ซึ่งมี หรือปนเปื้อน หรือมีองค์ประกอบของสารอันตราย/วัตถุอันตรายที่อาจก่ออันตรายต่อสุขภาพอนามัยของมนุษย์หรือสิ่งแวดล้อมในขณะนั้นหรืออนาคต หากได้รับการจัดการที่ไม่เหมาะสม

“อุบัติเหตุการณ์ (Incident)” หมายความว่า เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นโดยไม่คาดคิดเป็นเหตุ นำไปสู่การเกิดเหตุการณ์เกือบเกิดอุบัติเหตุ (Near miss) หรืออุบัติเหตุ (Accident)

“เหตุการณ์เกือบเกิดอุบัติเหตุ (Near miss)” หมายความว่า เป็นเหตุการณ์ที่ไม่พึงประสงค์ เมื่อเกิดขึ้นแล้วมีแนวโน้มที่จะก่อให้เกิดอุบัติเหตุ หรือเกือบได้รับบาดเจ็บ เจ็บป่วย เสียชีวิต หรือความสูญเสีย ต่อทรัพย์สิน สภาพแวดล้อมหรือสาธารณชน

“อุบัติเหตุ (Accident)” หมายความว่า เป็นเหตุการณ์ที่ไม่พึงประสงค์ที่ไม่ได้คาดคิดไว้ ล่วงหน้า หรือขาดการควบคุม เมื่อเกิดขึ้นแล้วมีผลให้เกิดการบาดเจ็บ เสียชีวิต หรือความเสียหายต่อ ทรัพย์สิน สภาพแวดล้อมหรือสาธารณชน

“คลังเก็บสารเคมี/ที่จัดเก็บสารเคมี” หมายความว่า สถานที่ หรือห้องเก็บ หรือตู้เก็บ สารเคมีของส่วนงาน

“ผู้รับผิดชอบดูแลที่จัดเก็บสารเคมี” หมายความว่า ผู้ที่ได้รับมอบหมายให้ดูแลจัดเก็บ สารเคมี ของส่วนงาน

แนวปฏิบัติเพื่อความปลอดภัยในห้องปฏิบัติการที่เกี่ยวข้องกับสารเคมี โดยให้ส่วนงานที่มี ห้องปฏิบัติการที่มีการใช้สารเคมีควรดำเนินการ ดังนี้

ข้อ ๑ แจ้งรายละเอียดข้อมูลของห้องปฏิบัติการที่มีการใช้สารเคมีของส่วนงาน ตาม แบบฟอร์ม (NU-LSC๐๑) ผ่านผู้บริหารส่วนงานมาที่คณะกรรมการด้านมาตรฐานความปลอดภัยใน ห้องปฏิบัติการที่เกี่ยวข้องกับสารเคมี มหาวิทยาลัยนครสวรรค์ และขึ้นทะเบียนในระบบ ESPReL Checklist ของสำนักงานการวิจัยแห่งชาติ (วช.)

ข้อ ๒ ให้ผู้รับผิดชอบดูแลห้องปฏิบัติการและผู้รับผิดชอบดูแลที่จัดเก็บสารเคมี ของส่วน งาน ดำเนินการบันทึกและปรับปรุงข้อมูลการครอบครองสารเคมี การเบิกจ่ายสารเคมี ลงในสารระบบ หรือฐานข้อมูลสารเคมีหรือเอกสารของส่วนงาน ให้มีความเป็นปัจจุบันอย่างสม่ำเสมอ และรายงานให้ ผู้บริหารของส่วนงานทราบ

ข้อ ๓ ให้ผู้รับผิดชอบดูแลห้องปฏิบัติการและผู้รับผิดชอบดูแลจัดเก็บสารเคมีที่เป็นของ เสียอันตราย บันทึกข้อมูลของเสียอันตรายลงในสารระบบหรือฐานข้อมูลของเสียอันตราย และรายงานให้ ผู้บริหารของส่วนงานทราบ

ข้อ ๔ ให้ผู้รับผิดชอบดูแลห้องปฏิบัติการ แจ้งแนวปฏิบัติหรือข้อกำหนดวิธีการทำงานที่ เหมาะสมและปลอดภัยภายในห้องปฏิบัติการ ให้ผู้ใช้ห้องปฏิบัติการทุกคนทราบ โดยเฉพาะอย่างยิ่งใน กรณีที่เกิดสภาวะการณ์ทำงานที่อันตรายและเกี่ยวข้องกับสารเคมี ทั้งนี้ เพื่อความปลอดภัยในต่อ ผู้ปฏิบัติงานที่เป็นบุคลากรภายใน และภายนอก ทั้งในชีวิต ทรัพย์สิน และชื่อเสียงของส่วนงาน และ มหาวิทยาลัย

ข้อ ๕ ให้ผู้รับผิดชอบดูแลห้องปฏิบัติการและผู้รับผิดชอบดูแลที่จัดเก็บสารเคมี ของส่วน งาน ดำเนินการประเมินอันตรายและความเสี่ยงภายในห้องปฏิบัติการและคลังกลางเก็บสารเคมีเป็น ระยะๆ อย่างสม่ำเสมอ และจัดการความเสี่ยง

ข้อ ๖ หากเกิดเหตุการณ์เกือบเกิดอุบัติเหตุ (Near miss) หรืออุบัติเหตุ (Accident) ให้ส่วนงานมีการรายงานและกระบวนการถอดบทเรียน พร้อมหามาตรการจัดการเพื่อการทำงานในเชิงป้องกันการเกิดเหตุการณ์เกือบเกิดอุบัติเหตุ (Near miss) หรืออุบัติเหตุ (Accident) ให้ผู้บริหารส่วนงาน คณะกรรมการด้านมาตรฐานความปลอดภัยในห้องปฏิบัติการที่เกี่ยวข้องกับสารเคมี ได้ทราบและพิจารณา

ข้อ ๗ ให้มหาวิทยาลัยและส่วนงานกำหนดขั้นตอนการบริหาร จัดการอุบัติการณ์ เพื่อป้องกัน รับมือหรือบรรเทาความรุนแรงจากอุบัติการณ์ที่อาจเกิดขึ้น รวมถึงกำหนดขั้นตอนหรือสิ่งที่ต้องดำเนินการหลังอุบัติการณ์จบสิ้นลงแล้ว

ข้อ ๘ ให้ส่วนงานดำเนินการกำกับดูแลให้ผู้ใช้ห้องปฏิบัติการมีความรู้ที่เหมาะสมต่อการทำงานอย่างปลอดภัยในห้องปฏิบัติการ โดยควรจัดให้มีการอบรมหรือกำหนดให้ผู้ใช้ห้องปฏิบัติการต้องเข้ารับการฝึกอบรมและประเมินความรู้ก่อนการปฏิบัติงานในห้องปฏิบัติการ

ข้อ ๙ ให้มหาวิทยาลัยและส่วนงานจัดให้มีการประเมินผลด้านความปลอดภัย การจัดการ และการควบคุมความเสี่ยงภัยในการปฏิบัติงาน ทุกระดับ ทั้งด้านการเรียน การสอน การวิจัยและการบริการวิชาการ และการปฏิบัติงานอย่างเหมาะสมและต่อเนื่อง

ข้อ ๑๐ ให้มหาวิทยาลัยและส่วนงานสนับสนุนการดำเนินงานด้านความปลอดภัยในห้องปฏิบัติการ เช่น แผนงาน งบประมาณ แต่งตั้งคณะบุคคลเพื่อดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องกับงานด้านความปลอดภัย เป็นต้น

ประกาศ ณ วันที่ ๒๙ ตุลาคม ๒๕๖๓

(ศาสตราจารย์พิเศษ ดร.กาญจนา เจริญศรี)

อธิการบดีมหาวิทยาลัยนครสวรรค์

WASTE

คณะผู้จัดทำ :

คณะกรรมการต้นมาตรฐานความปลอดภัยห้องปฏิบัติการที่เกี่ยวข้อง
กับสารเคมี มหาวิทยาลัยนครสวรรค์
จัดพิมพ์ครั้งที่ 1 ตุลาคม 2563

SCAN ME

ขอขอบคุณ :

- ศูนย์บริหารจัดการความปลอดภัยอาชีวอนามัยและสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ (CMU SH&E)
- ศูนย์การจัดการต้นพลังงาน สิ่งแวดล้อม ความปลอดภัยและอาชีวอนามัย (EESH)
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี

Naresuan University